

Η ΑΡΧΑΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ ΣΤΟ "ΠΑΤΡΙΔΕΣ"

Ο Εμπεδοκλής ήταν ένας από τους σπουδαιότερους αντιπροσώπους της προσωκρατικής ελληνικής φιλοσοφίας. Η αρχαία φιλοσοφική του θεωρία, που διατυπώνεται στο ποίημα "Πατρίδες", εκφράζει την κύρια του πεποίθηση στο ζήτημα του τρόπου, σύμφωνα με τον οποίο δημιουργήθηκε ο κόσμος.

Πριν από την κοσμοθεωρία του Εμπεδοκλέους, υπήρξαν Αρχαίοι Έλληνες που έθεσαν διαφορετικές απόψεις πάνω στο θέμα, όπως ο Παρμενίδης και ο Ηράκλειτος. Από την μια πλευρά, ο Παρμενίδης υποστήριξε πως τίποτα δεν μπορεί να αλλάξει και πως οι εντυπώσεις που φτάνουν έως εμάς μέσω των αισθήσεών μας είναι λανθασμένες. Από την άλλη, ωστόσο, ο Ηράκλειτος έθεσε το αξίωμα πως τα πάντα αλλάζουν, καθώς και πως οι εντυπώσεις που φτάνουν ως εμάς μέσω των αισθήσεών μας είναι αληθινές και ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Η άποψη του Εμπεδοκλέους, όσον αφορά την τόσο ακραία διαφωνία ανάμεσα στους δύο φιλοσόφους, ήταν πως κι οι δύο είχαν δίκιο ως προς το ένα σημείο της σκέψης τους, άδικο όμως ως προς το άλλο. Γι' αυτόν, όλη η διαφορά ξεκινούσε από το ότι οι φιλόσοφοι θεωρούσαν αυτονόητη αφετηρία της σκέψης τους την ύπαρξη ενός μόνο πρωταρχικού στοιχείου. Κατά την άποψή του, η υπόθεση αυτή έπρεπε να εγκαταλειφθεί, καθώς κανένα από τα πρωταρχικά στοιχεία δεν μπορεί από μόνο του να μεταμορφωθεί σε άλλα αγαθά της φύσης.

Ο Εμπεδοκλής πίστευε ότι η φύση διέθετε τέσσερα πρωταρχικά στοιχεία ή "ρίζες", όπως ο ίδιος τα αποκαλούσε. Οι τέσσερις αυτές ρίζες ήταν, κατά την γνώμη του, η γη, το νερό, ο αέρας και η φωτιά.

Επομένως, η θεωρία του υποστηρίζει πως όλες οι μεταβολές στη φύση συμβαίνουν, επειδή τα τέσσερα αυτά πρωταρχικά στοιχεία ενώνονται και χωρίζουν πάλι για να ενωθούν με διαφορετικό τρόπο, καθώς τα πάντα σ' αυτόν τον κόσμο αποτελούνται από γη, νερό, αέρα και φωτιά. Θεωρούσε πως τίποτε δεν έχει φυσική αρχή και πως τίποτε δεν παύει να υφίσταται, καθώς η γένεση και η φθορά δεν είναι παρά η ένωση και η διάλυση των τεσσάρων βασικών αρχών του σύμπαντος. Αυτές οι αιώνιες κοσμογονικές αρχές θεωρούνται η αρχή των πάντων, εφόσον από τη σύμμιξη τους δημιουργούνται τα πάντα, τα έμβια και τα μη έμβια επί της Γης. Το μόνο που αλλάζει σε κάθε ένωση είναι το μείγμα, ενώ όσες μεταβολές κι αν υποστούν τα μείγματα στα οποία συμμετέχουν, παραμένουν αναλλοίωτα. Η ύπαρξη δεν μπορεί να γεννηθεί, αλλά ούτε κι να καταστραφεί.

Η ύπαρξη αυτής της θεωρίας της εξέλιξης δικαιολογεί την ένταξη του ποιήματος στο ρεύμα του παρνασσιισμού, εφόσον προέρχεται από την ελληνική φιλοσοφία, παρατηρώντας στροφή προς τη φύση και τη ζωή. Ο ποιητής, επίσης, μιλάει για τις φυσικές και πνευματικές του πατρίδες που τον διαμόρφωσαν.